

Sigríð Heimiríens, Uppfág 0. Áfræniyr.

U. B.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1905 *
HELSINGFORS

UPPTÅG OCH ÄFVENTYR

BERÄTTADE AF SIGRID HEINRICIUS

ILLUSTRERADE AF ALEXANDRA SÅLTIN

HELSINGFORS 1904
SÖDERSTRÖM & Co.
FÖRLAGSAKTIEBOLAG

UPPCÄG OCH ÄFVENLYR

BERÄTTADE AF SIGRID HEINRICIUS

ILLUSTRERADE AF ALEXANDRA SÄLLIN

HJELINGFORS 1904
SÖDERSTRÖM & CO
FÖRLAGSÄKTIFÖRÅG

UPPTÅG OCH ÄFVENTYR

BERÄTTADE

AF

SIGRID HEINRICIUS

ILLUSTRERADE

AF

ALEXANDRA SÅLTIN

HELSINGFORS 1904

SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLÄGSAKTIEBOLAG

SPÅR OCH ÄFVENTYR

BERÄTTADE

SIGRID HEINRICIUS

Godkänd af censuren den 10 December 1904.

ILLUSTRERADE

ALEXANDRA SÄLTIN

HELSINGFORS 1904

AKTIEBOLAGET F. TILGMANN'S BOK- & STENTRYCKERI

ALLA GLADA BARN TILLEGNAD

KALFDANS.

Maja var tio år gammal. Hon hade de gladaste blå barnaögon och en lång, ljus fläta hängande längs ryggen. Hon var stolt öfver sin fläta, men om hon på något sätt gjort bror Ville ledsen, gömde hon den gärna under armen eller förklädet för att skydda den mot angrepp. Pappa påstod, att en skälm bodde i Majas ögonvrå, men Maja själf upptäckte den aldrig, ehuru hon i spegeln sökte den.

Hon satt gränsle öfver ledstången i förstutrappan och väntade på Ville. Han hade fått kvarsittning vid frukostbordet för att han knyckt Maja i flätan, då hon skulle dricka mjölk, så att mjölken rann ut öfver den rena duken.

Maja satt där och funderade, medan benen oroligt rörde sig. Hon funderade öfver, hvad Ville skulle komma att säga henne

efter sin arrest. Hon hade ju så oskickligt afvärjt hugget i flätan. Följden af öfverläggningen blef, att Maja fann det säkrast att fly, då hennes fyra år äldre bror fått kvarsittning för hennes skull.

Hon stod i beråd att verkställa sin plan, då hon hörde Ville ropa:

»Maja, hvar är du?»

Klädningen fastnade i en spik, och Maja hann ej ner, innan Ville stod bredvid henne. Omedvetet grep hon i sin fläta med ena handen, medan den andra lösgjorde klädningen, ty hon befarade ett nytt angrepp.

Dess mer förvånad blef Maja, då Ville helt lugnt frågade:

»Vill du komma med mig till kalvhagen? Jag går dit för att skära ett metspö.»

Yrhättan var vips färdig att följa Ville, men hon kastade dock en förstulen blick på sin följeslagare för att utröna, om han tänkte lömskt öfverrumpla henne genom något pojkestreck. — Men Ville var en älskvärd kamrat på vägen till hagen, och Maja njöt af promenaden i det vackra sommarvädret.

Många afvikningar gjorde de dock. Än petade de i en myrstack och sågo, huru myrorna som viga sjömän äntrade upp för deras käppar; än jagade de en fjäril bland blommorna på ängen eller fångade grodungar i diket vid gamla rian.

Maja beundrade lifligt alla kor och kalffvar, och vid grinden till hagen utbrast hon i ifriga loford öfver de fyrfotade vänernas skönhet.

Pärla, den största af kalffvarna, var hennes särskilda favorit.

Medan Ville låtsade söka ett lämpligt ungräd till metspö, bad han med lugnaste tonfall Maja hämta Pärla till honom, så att han skulle få rida på den.

Majas ögon flammade! Det skulle blifva ett härligt, hittills oförsökt nöje!

»Huru kan jag få fast den?» frågade hon och sneglade misstroget på Ville.

Utan att se upp svarade denne:

»Tag den i svansen, då den ingenting anar.»

Broderns lugn öfvertygade Maja om hans redliga afsikter, och med hjärtat fylldt af gladaste förväntningar sprang hon mot Pärla.

Solen sken varmt öfver hagen, där flickan i hvit hatt och blå klädning dansade fram och ryckte upp rödklöfvern i sin väg till lockbete åt den intet ondt anande kalfven.

Med glada locktoner kallade hon Pärla, och den kom begärligt mot klöfverknippan, som Maja sträckte mot dess nos. I samma ögonblick, då Pärla viftade med svansen af förnøjelse,

grep Maja ett hårdt tag i den. Pärla ryckte och knyckte; men då tog Maja andra handen till hjälp och höll i så stadigt, att Pärla icke kunde göra sig fri.

Kalfven blef skrämmd och ilsken och flydde kring hagen i vildaste galopp. Det bar öfver stubbar och stenar, tufvor, myrstackar och diken under högljudt bölande.

Maja var som fastvuxen vid kalfvens svans. Hon vågade icke lösa sitt grepp omkring den för att ej stöta sig blodig mot stenarna.

Om några sekunder ilade paret förbi Ville, som, med händerna i fickorna, ställde sig att se på spektaklet. Maja hann knappt se honom, så hastig var farten.

Kalfven dansade i cirkel kring hagen och gjorde de yraste krumsprång. Maja skrek förtvifladt i kapp med den bölande kalfven, och då hon nästa gång flög förbi Ville, ropade hon ångestfullt:

»Tag fast!»

Men Ville ropade tillbaka:

»Kaldans!» och skrattade, så att tårarna trillade utför kinderna.

De andra kalfvarna blefvo uppmärksamma och sprungo efter Pärla, som bar klocka kring halsen. De voro vana att i allt rätta sig efter henne.

Majas belägenhet blef allt mer otreflig, men skådespelet allt roligare för Ville.

Tre gånger ropade Maja: »Tag fast», då hon flög förbi Ville. Tre gånger svarade han: »Kaldans».

Majas tårar runno som vårbäckar, och hon hvarken såg eller hörde snart annat än kalfven. Den blef för henne hennes öde. Benen tröttnade, men Maja vågade trots allt ej lösa sitt grepp kring kalfvens svans.

Slutligen förstod också Ville, att Majas krafter aftogo, och att kaldansen måste få ett slut. Han sprang emot det dansande paret för att hejda deras vilda fart. Pärla blef ursinnig, då den möttes af Villes svängande käpp, och vände hastigt om; men då grep Ville ett fast tag om Majas fläta, just då också den svängde rundt. Af smärtan släppte Maja svansen fri och räddades i Villes armar, medan kalfvarna fortsatte färden framåt som vilda hästar på prärierna i Amerika.

Ville lät Maja sjunka ner på en mjuk tufva och sprang till källan efter friskt vatten att läska henne med. Då Maja druckit, lugnade hon sig. Skälmen i ögonvrån tittade fram och snart skrattade båda syskonen åt den galopp, som nyss utförts.

»Du dansade så bra utan musik», sade Ville.

»Pärla bölade ju själf, som en dragharmonika», svarade Maja.

Hon fick aldrig veta, huruvida Ville kunnat ana, hvad följden af kalfvens fasttagande skulle blifva.

Vid hemkomsten skvallrade Majas blossande kinder, förlorade flätband och sönderskurna pjäxor om kalfdansen, och barnen aflade sin bekännelse.

»Mamma har för närvarande rik tillgång på råmjölk, af hvilken man får kalfdans», sade pappa, medan ryckningar i mungiporna förrådde, att han fann alltsammans rätt lustigt.

»Edert straff blir att i dag och i morgon få äta ingenting annat än kalfdans.»

HARJAKT.

I barnens hem var farfar på besök. Trots sina 65 år var han kry och mycket road af jakt.

Han tog alltid Ville och Maja med sig. Medan de yngre jägarena ströfvade omkring i skogarna med hundarna, stod han med barnen vid något pass och väntade på Jösse. Han berättade då för sina unga vänner underliga ting om skogen och blommorna och om djurens lif och om forsen, hvars dån hördes på afstånd. Barnen voro mycket intresserade af dessa färder, och mamma gaf dem alltid en korg med god väggkost.

Nu var det en het sommareftermiddag, och farfar orkade ej gå längre än upp till åsen, som utbredde sig bortom hemgårdens ägor.

Där ljungen lyste rödast, redde farfar en hviloplats åt sig och barnen, medan hans två jaktkamrater förde hundarna längre in mot skogsbrynet. Därifrån hördes deras fröjdetjut, och snart därpå gick skallet.

Farfar afbröt kaffekokningen, som han med barnens tillhjälp alltid ombesörjde, och lyssnade en stund och tog bössan i hand.

Barnen sågo upp i farfars ansikte. Hans ögon strålade och ryggen kröktes och hans nedhukade ställning, då han spejade nedåt åsen, uttryckte spändaste förväntan.

»Det tyckes mig vara en gammal rackare, som kommer att gifva hundarna mycket besvär», sade gubben och återvände till kaffepannan. »Är han af den gamla, goda sorten, hittar han nog vägen till kaffepannan.»

Maja skrattade, men Ville vågade snusförnuftigt invända:

»Nej, farfar, icke kunna hararna dricka kaffe.»

»Jag försäkrar Eder, att när kaffet är färdigt, hafva vi Jösse här», svarade farfar.

Hos barnen vaknade ett alldeles nytt intresse för kaffekokningen, och Ville blåste på stickorna för att de skulle brinna bättre, så att kinderna stodo ut som bollar på ömse sidor om hans uppåtsträfvande näsa.

Nog hade Maja sett mamma bjuda kaffe åt många olika slags människor, och till och med kissan brukade om morgnarna snålas på »kaffedopp», men Jösse var en ny gäst, som intresserade ofantligt.

Ändtligen kokade vattnet, och Maja mätte några skedblad kaffe i pannan.

»Mät ännu en sked mera för Jösses räkning», sade farfar, medan ögonen åter spejade ut öfver åsen.

Skrattande lydde Maja. Hon var så intresserad, att handen darrade af ifver.

Ville tog redan sitt salongsgevär. Han skulle nog taga emot Jösse på annat sätt än med kaffe, om den vågade sig till kalaset.

Farfar lyssnade. Hundarnas skall närmade sig alltmer. Han gömde sig med Ville bakom de höga stenarna för att ej skrämma den objudna gästen för tidigt.

Ett skott smällde i skogen, och nu sågs Jösse komma i långa skutt, med öronen bakåt, styrande kosan öfver åsen — rakt mot sällskapet i lungen. Maja ryckte kaffepannan från den slocknande elden och sprang ett par steg åt sidan med sin skatt och ställde den på marken. Så tog hon den fyllda gräddkannan i handen för att rädda den undan hundarna, som jagade haren.

Majas hjärta darrade af ångest för Jösses öde. Den var så nätt, där den sprang i ljungen. Fy, huru stygga hundarna voro!

Nu önskade Maja ej mer, att Jösse skulle komma till dem, ty där knäppte ju farfar redan med bösshanen, och Ville såg mordisk ut.

Maja klef upp på en sten och viftade med näsduken för att skrämma haren, men den måtte varit blind, ty den gjorde blott en vacker båge i sitt lopp och kom alldeles nära Maja, och nu var den ju redan där — — nu skulle det smälla — — —

Maja blef skrämmd och ville springa sin väg, men det var för sent. Nu sprang Jösse rakt öfver kaffepannan, och Maja föll i ljungen med gräddskålen i hand, föll med näsan rakt i gräddan, som rann ut på marken.

Nu small ett skott.

Maja tittade upp, men det var blott ur Villes salongsgevär, och det hade ej råkat haren. Där sprang den redan ner för åsen, och hundarna rusade efter den tätt förbi Maja.

Farfar satte händerna för munnen och ropade till jägarna nere i dalen:

»Pass opp!»

»Hvarför sköt ej farfar?» frågade Ville med gråten i halsen öfver att han skjutit bom.

»När jag bjudit Jösse på kaffe, nändes jag ej störa honom», svarade farfar »isynnerhet då jag såg, att Maja var så orolig. Dessutom var den gammal och kanske halfblind, så att köttet ej skulle hafva varit välsmakligt.»

»Men, nog lönade Jösse illa vår vänlighet», sade Maja, som med grädda på näsan, på fingrarna och förklädet, med den toma gräddskålen i ena handen, lyftade upp kaffepannan, som Jösse stjalpt omkull vid sin visit.

BYXGARDINER.

Under hösten gick Maja hemma på landet och saknade otroligt sin bror Ville, då hon hade ledigt från folkskolan. Inga upptåg kunde hon ensam åstadkomma och ännu värre var att tänka sig, att Ville där i staden roade sig på bästa sätt med de andra lyceisterna.

Maja sydde julklappar och var snäll och hjälpsam i hemmet, men fann allt tråkigt, då Ville ej var hemma.

Då slutligen julferierna inföllo, och dagen randades, då Ville skulle komma hem, var allt lugn bortblåst. Majas förtjusning kände inga gränser. Hon dansade omkring och var öfverallt i vägen. Här stälpte hon en blomkruka och där snurrade hon i fröjden ett hvarf rundt med Kajsa, som bar in kaffebrickan, så att innehållet spilldes ut öfver golfvet, och Kajsa och mamma skreko i kapp af skrämsel. Antagligen skulle Maja fått åtminstone en »luggis» för den bedriften, om ej bjällerklang redan anmält Villes hemkomst, och Maja i samma ögonblick sprungit ut på gården för att möta den efterlängtade brodern.

Majas ögon och kinder glödde af ifver att få höra om Villes lif bland kamraterna i skolan och alla hans planer för ferierna; men hon tvangs att snällt sitta vid kaffebordet och åhöra Villes allvarligare redogörelser för föräldrarna.

Ville var trött af resan. Han orkade knappt se på Maja, utan kröp upp på sängen i sitt rum och somnade. Maja kisade in genom dörrspringan och smög sig tyst in. Hon måste nöd-

vändigt få betrakta sin saknade kamrat, om han ock ej låtsade om henne. Maja tog en pall och satte sig framför sängen och beundrade Villes melodiska snarkningar.

Slutligen skänkte Maja Villes byxor särskild uppmärksamhet. Där lyste någonting hvitt på knäna. Maja kröp närmare och upptäckte verkligen ett hål i tyget på hvardera knäet.

»Nej, men Ville, en sådan slarf! Nog skall du få veta af det minsann.»

Blixtnabbt föddes en plan i det lilla hufvudet. Maja sprang bort och in i sitt eget rum. Bland sina dockklappar hittade hon

en bit af en gammal spetsgardin och rödt kantband. Försedd med nål och tråd, sax och fingerborg, gled hon, vig och mjuk som en skugga, genom dörrspringan tillbaka in i broderns rum.

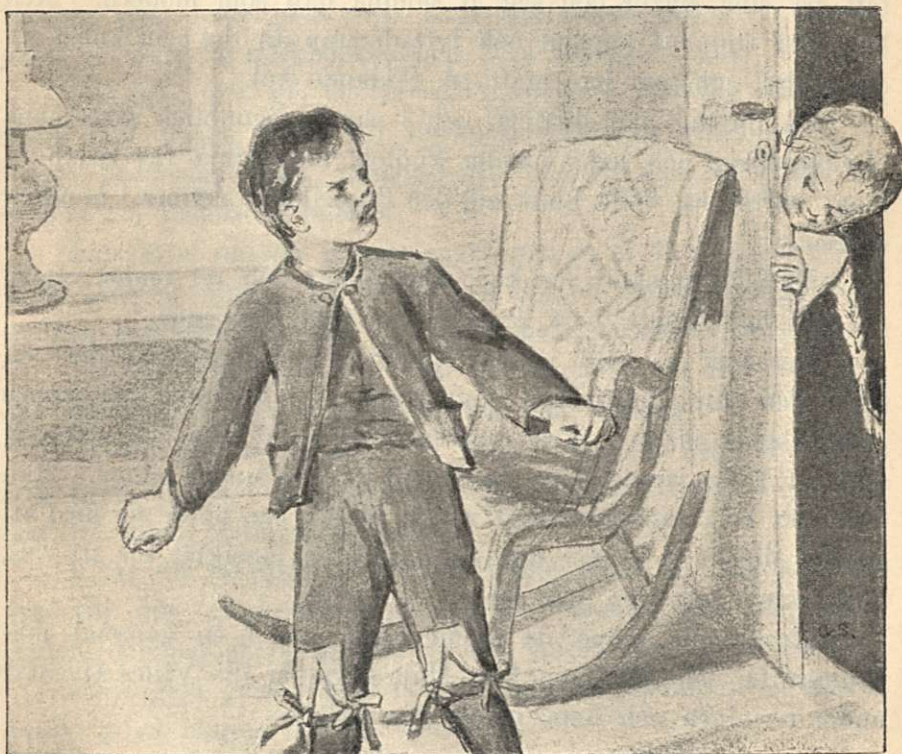
»Det blir ett härligt skoj nu, bror Ville! Säkert går du aldrig mer i söndriga byxor.»

Maja mumlade sakta och myste af fröjd vid tanken på Villes öfverraskning.

Hennes små fingrar tøjde tygets slitna kanter så att det blef en fyrkantig öppning på hvardera knäet. Så klippte hon och sydde små spetsgardiner för hvardera fönstret i byxorna och

band upp dem med röda kantband som gardinhållare. Allt skedde ljudlöst och flinkt. Maja hade under hösten lärt sig sy både julklappar och dockklädningar.

Då gardinerna voro färdiga, drog sig Maja baklänges för att betrakta sitt verk, men anblicken var så öfverväldigande, att Maja hade all möda att hejda ett skratt. Hon fann det klokast att aflägsna sig. Dock neg hon djupt vid dörren och kastade en slängkys på det sofvande offret för sitt skämt.

»Antagligen blir det 'kaldans' genom rummen, då Ville vaknar», tänkte Maja, »men det är ju just det jag längtar efter.» Så tog hon några danssteg och klippte i luften med saxen, innan hon kastade den i sykorgen.

Två timmar fick Maja vänta, innan Ville vaknade. Långa voro de timmarna, och många gånger fick Maja bita sig i läpparna för att hejda ett förrädiskt skratt.

Då Ville vaknade, märkte han ej den prydnad han fått, utan steg gladt in i hvardagsrummet, där pappa och mamma och Maja redan sutto och väntade på middagen.

Maja drog sig ögonblickligen bakom gungstolen och mätte hastigt med ögonen afståndet till tamburdörren och vindstrappan.

Ville möttes af pappa med ett hejdlöst, skallande skratt, och mammas ögon betraktade förvånade hans byxor.

Ville erinrade sig de hål han sista dagen på skridskobanan fått på sina byxor och såg åt samma håll som modern. Men han blef stum af häpnad och lyftade upp än det ena knäet, än det andra, som om han stått på glödande kol.

Då förstod han illdådet, och i samma ögonblick sökte hans blickar Maja, och hans händer knötos; men Maja var redan så långt borta, att Ville blott såg den ljusa flätan skymta i tamburdörren.

Med långa skutt for han efter henne och ref under vägen, så godt han kunde, bort grannlåterna från byxbenen.

Det blef en vild jakt. Uppför vindstrappan bar det och öfver den stora, halfmörka vinden och in i kontoret, där pappas gamla saker stodo. Men nu var Maja i en fälla och slapp ej undan. Villes vrede hade emellertid afkylts under jakten. Han fann det hela utomordentligt roligt, så att han nöjde sig med att stryka Maja två gånger upp och ner öfver ansiktet för att visa, huru solen gick upp och ner.

Skrattande kröpo de sedan båda upp i en gammal mahognysoffa, och äntligen fick Maja höra om alla Villes äfventyr under terminen och hans planer för ferierna.

STÖFLARNA.

Kaje var en präktig pys, fyra år gammal. Hästar och kuskar voro hans ideal och hans ärofullaste dröm var, att en gång få sitta på kuskbocken och köra sin egen häst.

Då han fick gå ut för att promenera med sin sköterska, förde han henne alltid till hyrkuskstationerna och beskref för henne hästarnas olika utseende och tvang henne att fråga kuskarna om hästarnas namn.

Kuskarna ansågo honom snart som en af de sina och tyckte så mycket om honom, att de saknade honom, då han regniga dagar uteblef, och ofta kuskade de honom hem, då de hade tid därtill.

Då var Kaje glad och sparkade förtjust mot droskans vägg och samtalande ifrigt med sköterskan och kusken.

»Huru blef du isvoschik?» frågade Kaje en gång af kusken, som hette Jannu och som halfsof på kuskbocken, en varm vårdag, då solen bländade ögonen.

»När du får dina första storstöflar, skall du få komma hit upp till mig på kuskbocken och då skola vi åka omkring i staden, och jag skall berätta för dig, huru man blir isvoschik.»

Kaje gick genast hem och frågade sin mamma, om hon ej kunde gifva honom ett par stöflar.

»Hvarför vill lilla Kaje få stöflar?» frågade modern.

»Jo, alla kuskar hafva storstöflar», svarade Kaje och såg ängslig ut, då modern ej genast gaf sitt bifall.

»Om Kaje är riktigt snäll, köper pappa kanske ett par stöflar åt dig till födelsedagen.»

Det återstod således blott att försöka vara snäll och dagligen räknades det ut, huru många dagar det återstod till den efterlängtade högtiden.

Promenaderna utsträcktes till skomagasinerna, och på trottoiren utanför dem stod Kaje och utvalde med ögonen bland stöflarna det stiligaste paret.

Hemma sysselsatte han sig mycket med pappas stöflar och pappa måste berätta för honom, huru gammal pappa var, då han fick sina första stöflar och om det då kändes mycket roligt. När födelsedagen grydde, stod verkligen på bordet, bland annat, ett par stöflar. Kaje såg ej annat, än dem. Öfverlycklig kramade han dem i sin famn, och förrän de andra kläderna drogos strumporna och de nya stöflarna på honom.

Mamma måste följa med för att visa stöflarna åt kusken Jannu, och sedan åkte mamma omkring i staden, och Kaje satt på kuskbocken och hörde historien om, huru Jannu blef kusk. Han tyckte sig vara världens lyckligaste karl. Då de kommo hem, och mamma bjöd Jannu på kaffe i köket, var Kajes lyckomått rågad.

På kvällen, då mamma kysste Kaje godnatt och välsignade honom, tog han mamma hårdt om halsen och hviskade:

»Tack mamma för denna dag! Då jag sluter ögonlocken, ser jag hela långa gatan full af stöflar.»

MIKE.

Längs landsvägen vandrade en positivspelare och ledde i band en markatta, som var klädd i röd kolt och totemössa med en liten bjällra i kullen. Solen brände het, och positivspelaren var trött. Med möda släpade han sig framåt. Markattan, Mike, var också plågad af värmen och hoppade ofta upp i sin bur på positivet för att hvila. Båda längtade till sitt hemland igen. Mannen hade hustru och barn i Italien, och apan längtade efter appelsiner och mandlar. Finlands skogar voro fattiga, de hade ingenting annat än gamla kottar att bjuda på. Icke ens blåbären voro mogna. Ingen frukt kunde läska den brännande törsten.

Tiderna voro dåliga för positivspelaren. Endast några mark hade han fått under hela veckan, ty ingen herrgård hade legat i hans väg, och staden var ännu långt aflägsen.

Vägen gick uppför en brant backe. Sanden var mjuk och gaf ej foten stöd, och positivet tyngde så, att ryggen kroknade.

Uppe på backen hvilade han och såg sig trött omkring. Han tyckte det vara hån att i sin låda bära lyckolappar, som jäntor och ungersvenner köpte, och på hvilkas spådomar de trodde.

Huru skulle han kunna bjuda lyckan som gäst till andras hem, då han själf hungrade efter den? Men det är positivspelarens näringsfång att mångla bort lyckolappar och spela sprittande melodier för andra, om ock han själf sörjde och längtade till sitt härliga hemland.

Spelmannen vände hufvudet för att fånga bilden af den vidsträckta utsikten. En glädjeblixt lyste upp hans ansikte. Där låg en herrgård, en slottsliknande byggnad nere i dalen. Den var omgifven af vidsträckta ägor, och mellan bördiga sädesfält lågo blommande ängar.

All trötthet var försvunnen, och äfven Mike hoppade omkring, som om den aldrig varit nedslagen. Den hade ock förstått, att lyckan låg och väntade på dem där nere.

Ankomna till gården, sågo de en massa barn dansa ringdans, och verandan var fylld af högtidsklädda, glada människor. Det var fest. Barnen bröto genast ringen, då de sågo spelmannen med sin markatta, och de sprungo med fröjdetjut emot dem.

Positivet spelade operamelodier ur »Tiggarestudenten», »Carmen» och »Rigoletto» och drog verandapublikens uppmärksamhet till sig, men barnen förstodo ej musiken, förstodo ej orden till de glada melodierna. Men apans danssprång och lustiga hopp roade dem. Mike blef bjuden på jordgubbar med socker och kakor, och från verandan kastade någon en appelsin framför dess fötter. Den tog af sig mössan och bockade till tack, så att bjällran klingade, och så grep den girigt den goda frukten. Hastigt skalade Mike appelsinen med fingrarna och sög begärligt den söta saften.

Med slutna ögon njöt den.

Barnen voro roade att se Mikes glädje, och pojkarna gingo så nära, att Mike blef störd och ville skrapa dem på näsan.

Allt flera af de fullvuxna sällade sig till gruppen på gårdsplanen för att se, huru apan åt sin appelsin. Kanske drömde den sig nu tillbaka till sitt hemlands skogar.

Ännu en frukt fick Mike äta, och den tredje gömdes i husbondens ficka för morgondagen.

Spelmannen gjorde ock en rik skörd af silfverslantar på verandan, och han blef erbjuden att tillbringa natten i drängstugan. Barnen lekte hela kvällen med Mike och fingo löfte att få se den följande dag.

Under natten vaknade spelmannen af att något prasslade vid hans sänggafvel, och han tittade upp. Där stod Mike och

undersökte husbondens fickor för att hitta sin appelsin. Af skrämsel, då den såg husbonden vaken, föll Mike till golvet med en duns och sprang tjutande, med svansen mellan benen, in i sin bur igen.

På morgonen höll spelmannen en afskedsserenad utanför barnkammarfönstret, och små »pajtulisor» veko undan gardinerna och tittade yrvakna ut för att få vifta farväl åt Mike, som

blifvit deras vän. Också Mike såg sorgsen ut, ty den förstod, att här hade varit godt att vara.

Husbonden spärrade Mike i buren och tog denna i sin hand, annars hade han ej fått apan med sig. Där satt Mike sedan och halfsof af den gungande rörelsen och drömde om den stora gården med dess sköna frukter och dess glada barn.

Första gången under sin fångenskap rufvade Mike på flykt och beslöt passa på första tillfälle att verkställa sitt beslut.

Men husbonden märkte Mikes förändrade sinnesstämning och höll alltid remmen i hand, då Mike skulle dansa.

Dess starkare blef apans frihetslängtan, och den lossade på halsbandet så godt den kunde för att kunna träda det öfver hufvudet.

Ändtligen, efter flere dagars promenader, kände Mike sig hafva hela remmen i sitt våld, och vips var dess ögla dragen öfver hufvudet — och Mike var fri.

Med hastiga språng rymde den in i skogen, och förgäfves jagade spelmannen sin förlorade markatta, tills krafterna voro uttömda, och han måste uppgifva hoppet att kunna fånga den.

»Mike, Mike, så otacksam du är! Vill du lämna mig ensam i främmande land?» ropade han på sitt hemlands språk. Men Mike var trolös, längtade efter appelsingården och begaf sig, glad i hågen, ditåt.

Sorgsen fortsatte positivspelaren sin färd. Han ansåg Mike förlorad i den djupa skogen och tänkte ej mer på den stora herrgården, som dock var Mikes mål.

Två nätter sof Mike i skogen i tallarna och hungrade, men höll modet uppe ändå.

Ekorrarna hoppade nyfikna från träd till träd efter Mike, sågo på den från alla sidor och rådslogo med hvarandra. Fåglarna voro rädda för den, och, om hararna mötte Mike på marken och hörde dess bjällra klinga, smällde de i marken med tassan och vände om och gömde hufvudet i buskarna. Alla skogens innevånare förvånade sig öfver det underbara djur, som gästade Finlands skogar.

Mike själf var ej nyfiken, den gaf blott akt på vägen och såg på tredje dagen den ljusa herrgården träda fram, då skogen glesnade.

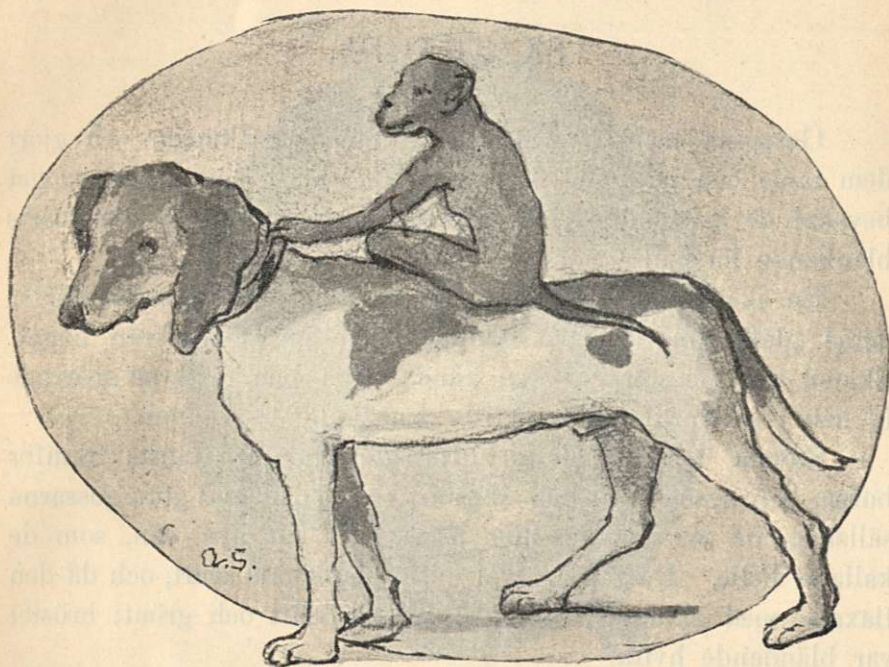
Apans lilla hjärta klappade häftigt. Den tog af sig mössan och viftade med den, så att bjällran klingade. Vips stack då en hare hufvudet fram ur busken, men den blef rädd och flydde.

Mike ansträngde sig till det yttersta för att nå gården, och stor blef barnens förvåning, då de igenkände den röda koltan och mössan.

Mike blef väl emottagen, och flickorna redde en mjuk bädd åt den i hundkojan.

Utan kolt och mössa sof Mike efter sin första måltid lugnt och godt. Glömda voro alla vedermödor.

Karo var missnöjd med hundkojans inkräktare, men gos-sarna smekte den och talade vänligt med den, och Mike visade endast goda egenskaper. Småningom blefvo Karo och Mike goda vänner, och närhelst barnen ville leka cirkus, red Mike eller dansade på Karos rygg omkring gårdsplanen.

SKATUNGEN.

Gossarna hade hvarje sommar fångat kråkungar och gjort dem tama och haft stor fröjd af dem, ehuru mamma misstroget bevakat de kraxande djuren af fruktan för att mista alla husets blänkande föremål.

En skata hade de aldrig lyckats fånga, och stor var därför deras glädje, då drängen hämtade dem en sådan från hagen. Skatan var så stor, att den kunde flyga, och gossarna spärrade in den i en bur i hölidret, tills den skulle blifva tam.

Största delen af dagen tillbragte Ivar och Gösta framför buren, och syster Eva fick af gunst och nåd ibland göra gossarna sällskap, då de matade eller lekte med sin nya vän, som de kallade Pelle. Dess frack var alltid blänkande svart, och då den flaxade med skörtena, skiftade dessa i blått och grönt; bröstet var bländande hvitt.

Eva förstod att uppskatta Pelles skönhet lika väl som gossarna, och hon var alltid villig att stå till tjänst, då Ivar och Gösta befallde fram mat åt den.

En dag fick Gösta lof att följa med pappa till staden för att köpa, hvad han behöfde för sina botaniska arbeten, och Ivar var bjuden till prästgården på besök. Gossarna höllo rådplägning om Pelles vård under deras frånvaro, och de beslöto att göra upp en matsedel och att lämna Pelle i Evas vård. Hon växte i sina egna ögon genom det stora förtroende gossarna visade henne och lofvade punktligt lyda deras befallningar.

Kl. 10 på morgonen fick Pelle vatten och bröd och blåbär och kl. 12 färsk fisk. Pelle åt och Eva var glad. Hon saknade ej gossarna, då hon ensam fick rå om Pelle. Så långt gick allt enligt gossarnas föreskrifter.

Men kl. 2 skulle Pelle få rågmjölsgröt, och den tycktes icke vara någon favoriträtt. I alla fall måste Pelle äta, då gossarna så befallt, och Eva tog en silfversked och matade Pelle.

Den åt långsamt, så att gröten stod ut på ömse sidor om näbben och till och med klubbade ofvanpå den. Eva insåg det vara

omöjligt att tvinga Pelle att svälja mera gröt. Gossarna brukade också själfva krångla med maten. Hon sprang bort med grötkoppen, och, då hon återvände till lidret, tyckte hon, att Pelle var ovanligt glad. Den hoppade omkring i buren och flaxade med vingarna mot väggen och hoppade från den ena pinnen till den andra och skrattade så underligt.

Eva satt i höet och skrattade med. Gossarna skulle bort vara här. Hon skulle minsann berätta för dem, huru tacksam Pelle blef, då den ej behöfde äta gröt.

Men hvad gjorde Pelle nu? Eva hoppade fram till buren, så att hon stötte pannan mot dess hörn. Men hon gaf ej akt på sin egen smärta, ty där låg ju Pelle på rygg i buren. Eva blef skrämnd och stirrade länge på den vackra vännen, som låg orörlig med fötterna uppåt. Hon förstod, att Pelle var död.

Hon tog den döda fågeln ur buren och vyssade den i sin famn. Hon satte sig ner i höet och grät bittert. Evas tårar trillade öfver Pelles blågröna frack och in bland fjädrarna på dess mjuka, hvita bröst. Eva förstod ej orsaken till det hastiga dödsfallet. Hon hade ju i allt lydt föreskrifterna. Hvad skulle väl gossarna säga?

Eva grät af fruktan för Ivar och Gösta och af sorg öfver Pelle. Hon hade hållit mycket af den.

Medan hon satt där, kom Ivar hem och uppenbarade sig i dörren till lidret.

»Hvarför har du tagit ut Pelle?» frågade han; men han läste genast svaret i Evas tårdränkta ansikte. Som en van läkare undersökte han Pelle för att upptäcka dödsorsaken, medan Eva berättade, huru svårt det var med gröten.

Slutligen fann Ivar, att skatans näsborrar ofvanom näbben voro fulla med rågmjölsgrot. Pelle stackare hade blifvit kväfd. Därför flaxade den så oroligt, då Eva trodde, att den var glad.

»Icke kunde vi ju skriva i matsedeln: stoppa ej gröt i näsborrarna», sade Ivar förebrående. »Så är det att lita på flickor.»

Eva kände sig förödmjukad, men ej skyldig, och hon sprang bort.

På kvällen, då Gösta väntades hem, klef Ivar upp på taket och hissade buren, där Pelle ännu låg, som en flagga på half stång. Då Gösta närmade sig hemmet och såg den underliga flaggan, förstod han genast, hvad som tilldragit sig, och han suckade djupt.

EN SILLHISTORIA.

Morbror Oskar var sjökaptan och reste världen rundt med sitt fartyg. Han var ofta flera år borta från hemlandet, och hans systers små barn hunno växa upp och komma i skola och få små systrar och bröder, medan han var borta. Nu återkom han efter fem års bortavaro för att tillbringa vårvintern i sin enda systers hem. Barnen kände ej mer igen honom, men mamma var så glad, att hon grät af glädje.

Morbrors koffert var rik som julgubbens påse, och barnen tyckte sig fira julen på nytt, då de fingo så rikliga gåfvor.

Lifvet i hemmet blef ännu gladare än förr, sedan morbror kom, ty han lekte och bullrade med barnen, då läxorna ej bundo dem. Han hittade ständigt på nya upptåg och bar snask i fickorna för dem, som voro snälla.

Morbror kände stort behof af frisk luft, och han tog dagligen barnen med sig ut på långa promenader. Mamma upptäckte dock snart, att dessa promenader vanligen slutade vid stadens konditori, och hon förbjöd dem af omsorg för barnens hälsa.

Morbror tyckte ej om detta förbud, men ville ej heller trotsa det. Han måste därför finna någon sådan anledning till fest, att mamma ej skulle kunna neka barnen att deltaga.

En dag hörde han, då han satt med sin tidning i ett soffhörn i salen, huru barnen i barnkammaren räknade upp en mängd saker, som voro omöjliga för dem att utföra.

»Ingen kan stå fem minuter på ett ben», hörde han Valter säga.

»Ingen kan skjuta en svala i flykten», sade Ludde.

»Ingen kan bära in solstrålar i en påse», fortsatte Rosa.

Morbror fann tillfället lämpligt. Han sprang upp och sköt glasögonen i pannan.

»Ingen kan bära en sill vid stjärten härifrån till societetshustrappan», skrek han i barnkammardörren, så att barnen blefvo skrämnda.

De hade ej anat morbrors närvaro. Men snart skrattade alla, och ingen af barnen trodde det vara omöjligt att bära en sill vid stjärten.

Morbror ingick vad med alla barnen. Den som förlorade, skulle ställa till ett godt kalas på konditoriet. Mamma skulle helt säkert ej kunna förbjuda det.

Efter långa öfverläggningar beslöt man, att senare på kvällen, då gatorna voro mindre besökta, företaga promenaden till societetshusets trappa, enhvar bärande en sill vid stjärten. Morbror själf bad att få slippa fisken. Han ville öfvervaka det hela.

Köks-Mina brummade öfver att nödgas afstå fyra sillar.

»Duga ej saltade strömmingar?» frågade hon.

»Nej, morbror sade sillar», blef svaret.

Mina grälade om kaptenens tokiga påhitt, medan hon tvätade sillarna rena åt Valter, Ludde, Rosa och Maj.

Föräldrarna genomskådade genast morbrors afsikter, men barnen togo vadet på fullt allvar och funno tillställningen mycket rolig.

Efter kvällsvarden tågade sällskapet bort. Barnen hade vantar blott på vänstra handen, och i den högra knepo de sillstjärten hårdt mellan tummen och pekfingeret.

Det var tyst på den lilla stadens gator, och månen sken. Morbror kämpade med skrattet, där han gick främst i tåget. Efter honom kom närmast Maj, den minsta, så Rosa, Ludde och Valter.

Om en stund sade Maj:

»Nu biter sillen mig i fingret.»

Tåget stannade; men det befanns vara kölden, som knep i de små fingrarna. Sillen hängde med hufvudet nedåt, rak och stel.

De större syskonen uppmuntrade Maj att härda ut, ehuru hvar och en kände behof att öppna fingrarna för att hvila ett ögonblick.

»Jag vinner nog vadet», sade morbror, ehuru han ej ens själf mera trodde därpå.

Där syntes redan societetshuset och lyckligtvis rörde sig ingen ute. Man stannade vid trappan, och tysta, men segerstolta, lade barnen sillarna i rad på de flata stenarna.

Morbror erkände, att han förlorat vadet och inbjöd sällskapet på bakelser och chocoladkonfekt följande förmiddag.

Vantarna drog öfver små, blåfrusna fingrar, och näsorna vändes mot hemmet.

På återfärden skrattade och pratade småttingarna så högljudt, att morbror måste påminna dem om polisen. Han ledde Maj och Rosa vid handen, och gossarna hoppade omkring dem som hundvalpar, och morbror kände sig lycklig tillsammans med sina små vänner.

Följande morgon gjorde morbror en tidig morgonpromenad. Han gick af och an på något afstånd från societetshuset. En

vaktmästare kom ut på trappan, då han reglade upp dörrarna. Morbror såg honom förvånad titta på fyra sillar, som lågo i rad på trappan. Han skrapade sig bakom örat — — — trodde väl sig se smågubbar. Han gick in för att hämta en städerska. Hon kände på fiskarna och luktade på dem, men lade dem ner igen.

Där samlades skoborstare, kypare och madamer på trappan, och allas miner och rörelser uttryckte den största förvåning. När morbror såg tre pojkar och två hundar uppträda på skådeplatsen, likasom stampade ur jorden, för att tillfredsställa sin nyfikenhet, vände han hem igen och skrattade hjärtligt åt det uppträde, som han nyss varit vittne till.

På förmiddagen hörde man den ena skrattsalfvan aflösa den andra i ett enskildt rum hos sockerbagaren. Det var morbror Oskar, som höll fest för sina gunstlingar, medan han berättade för dem om den uppståndelse, som sillarna på morgonen väckt i societetshuset.

STRAFF OCH BELÖNING.

Småflickorna voro oordentliga. De försummade ofta att ställa hvarje sak på bestämd plats och att hänga upp sina kläder i garderoben.

Mamma talade vackert med dem, och hon bannade dem strängt, men det hjälpte blott för någon dag.

Maja glömde ofta sina läxböcker i skolan, och dem hon borde haft med sig på klassen glömde hon hemma.

Syskonen kallade henne Slarf-Maja, men hon brydde sig icke om det. Inga var lika håglös, och mamma sörjde öfver sina oordentliga flickor.

En dag hade Maja igen glömt sin geografi hemma och på alla stolar i flickornas rum lågo kläder kvarlämnade, sedan de gått till skolan. Mamma samlade ihop allt och lade dem i två paket. Dessa lackade hon, som om de innehållit julklappar och skref Majas namn på det ena och Ingas på det andra. Sedan lade hon dem på middagsbordet vid småflickornas tallrikar.

Då barnen kommo hem, sade mamma ingenting om det slarf, som Maja och Inga hade gjort sig skyldiga till. Familjen samlades vid middagsbordet, och alla märkte genast paketen, som lågo vid småflickornas platser.

»Julklappar», skrek Maja och grep begärligt det, på hvilket hennes namn stod skrifvet.

Gossarna sågo afundsjuka ut, då mamma glömt dem utan gåfvor.

Allas blickar följde nyfiket flickorna, då de öppnade paketen.

Hastigt ref Maja bort omslagspappret, och framför henne på bordet föll hennes söndriga geografibok och två orena strumpor, en kam, full med hår och en våt tandborste.

Gossarna och stora syster stodo stumma af förvåning. Den ökades yttermera, då ur Ingas paket framkom ett skrynkligt förkläde, en oren näsduk och en flätrosett.

Nu skrattade alla syskonen. De hade förstått mammas afsikt. Gossarna skämtade skadeglåd.

Tår på tår föll ner på sakerna, som Maja samlade i sitt förkläde och bar bort. Inga snyftade högt, då hon följde systemen. Men i sin kammare beslöto flickorna att aldrig mera visa sig slarfvinga.

Två veckor förflöto, och mamma förvånade sig öfver den goda verkan hennes skämt utöfvat.

Flickorna gåfvo aldrig anledning till missnöje, och aldrig glömdes böcker, hvarken hemma eller i skolan.

Mamma beslöt att belöna Majas och Ingas vackra bemödanden.

En dag lågo åter två paket i fint, hvitt omslagspapper på småflickornas tallrikar.

Gossarna fnissade, men pappa kände till hemligheten och såg glad ut.

Maja såg långt på mamma, som om hon velat säga:

»Var barmhärtig! Jag har ju bemödat mig om att vara snäll och ordentlig.»

Inga vågade ej öppna sitt paket. Stora syster hjälpte henne.

Det innehöll ett skirt, hvitt förkläde, med brodyrer och ljusröda bandrosetter.

Maja ref bort en bit af omslagspappret. Det lyste hvitt emot henne också, och ur paketet drogs ett tvillingsförkläde till det, som Inga fått, men med ljusblå bandrosor.

Mamma berömde sina snälla flickor och förklarade, att hon beredt dem denna glada öfverraskning för att uppmuntra dem.

Flickorna omfamnade och kysste mamma till tack.

Men gossarna sågo snopna ut.

MOSSE.

Erik och August spelade gärna krocket. Syster Hanna var alltid deras motspelare, ehuru gossarna ständigt gjorde henne ledsen. Nu voro de åter en gång så ifriga, att pappa två gånger fått bedja dem gå till snickar Henttunen på ett ärende, utan att gossarna kunnat afbryta spelet och åtlyda befallningen.

De spelade vänner emot Hanna och tilläto henne aldrig stå i god ställning till en port. Hon föreställde dem deras orättvisa, men gossarna visade ingen ånger.

Då blef hon slutligen ledsen, i vredesmod slog hon klotet långt öfver gräsplanen och sprang in för att skvallra för mamma.

Modern kände väl till, huru grymma gossarna kunde visa sig i ett krocketspel och gick för att banna dem. Men Erik och August voro redan försvunna på vägen till Henttunens stuga. De hade funnit det klokast att nu uträtta pappas ärende.

Under färden rådslogo gossarna om nya jaktäventyr.

Farbror på Lepola hade nog bjudit dem på kråkskytte, men det var ej så frestande som om de fått reta Mosse med någon kula i pälsen.

Mosse var Lepolas stora katt. Uppfödd med grädda, smörgåsar och färskt kött, hade den vuxit så stor, att den mera liknade en fet hund än en kissemissa.

Mosse var mycket lat och älskade bekvämlighet, så snart det ej gällde att fånga små fåglar. Råttor brydde den sig alls icke om, men Erik och August hade ofta ertappat Mosse på

tjufjakt eller efter fullbordad bragd med en liten fågel i munnen.

Tant Anna älskade Mosse, ty hon hade inga barn, och hon trodde icke Mosse om någonting ondt och fordrade af alla husets medlemmar och till och med af dess gäster stor uppmärksamhet mot sin skatt.

Erik och August måste alltid, då de med föräldrarna besökte Lepola, taga Mosse i famn och smeka dess vackra, grå päls, ehuru det hvarje gång kändes frestande att knipa den eller att rycka den i svansen.

Gossarna uträttade ordentligt sitt ärende hos snickar Hentunen, men sedan gjorde de ströftåg djupare in i skogen, utan att finna något att rikta sina vapen emot. De kommo snart till Lepola hagen och Erik föreslog, att de skulle nöja sig med att skjuta kråkor, som farbror föreslagit.

Bössorna laddades och gossarna spejade upp mot träden.

»En stor tjäder! En så underlig tjäder!» ropade August, glömmande all försiktighet och stannade nedanför en stor gran.

Erik sprang försiktigt fram.

»Det är ju en katt», sade han, »det är ju Mosse, som är på väg till fågelboet där uppe.»

Ja, det var verkligen Mosse, och den vände på hufvudet och de gula ögonen lyste hemskt emot gossarna. Mosse krökte sin rygg och spottade.

»Nu — eller aldrig!» sade Erik och siktade mot Mosse.

»Tänk på tant Anna och låt Mosse vara i fred», varnade August.

Men skottet brann af. Ett långt jamande hördes och ett prasslande.

Så föll Mosses döda kropp tungt till marken med torra grenar.

Gossarna stodo stumma af häpnad.

Erik hade knappt själf förutsatt en sådan följd af skottet.

Där låg tant Annas skatt — gunstlingen, som gossarna tvungits att smeka!

Beslutsamt uppsökte August en brädstump och gräfde en grop. Mosse måste gömmas under jorden.

Med geväret i ena handen lyftade Erik upp Mosse vid svansen. Då kände han inom sig ett öfversvallande segerjubel, och han sträckte ut armen med kattens döda kropp och ropade skallande högt inåt skogen:

»Hämnd öfver fågelröfvaren Mosse!»

»Mosse, Mosse», svarade ekot.

Dödgräfvaren var färdig med sitt verk, och Erik lade ner Mosse på granriset i gropen.

»Jag märkte aldrig, att Mosse hade hvita tassar», sade August, då han skottade mulden tillbaka öfver katten.

»De hafva väl hvitnat efter döden», sade Erik.

Omsorgsfullt utplånades spåren. Tallkottar och ris betäckte Mosses graf.

Blott siskan på grenen var vittne till gossarnas bragd.

På hemvägen blandade sig i fröjden öfver Mosses död en känsla af fruktan för tant Anna. Gossarna utmålade för sig i lifliga färger hennes oro och hennes sorg, då den ej skulle återfinnas samt huru hon skulle komma att göra förfrågningar om sin skatt. Men Mosse var död — och ingen visste om det!

Vid hemkomsten kom Hanna gladt emot dem. Hon hade glömt allt groll. Mamma berättade, att hela familjen blifvit bjuden till Lepola på eftermiddagskaffe och att pappa lofvat, att barnen skulle få åka dit i höskrindan.

Erik och August sade ingenting. De sågo blott hastigt på hvarandra. Hanna förvånade sig öfver, att bröderna ej jublade som vanligt, då det gällde en färd i den smyckade skrindan. Måne de ännu kunde vara ledsna för krocket-spelets skull. Hon försökte ånyo ställa sig in i deras gunst, men förgäfves. De försvunno upp till loftet för att rensa sina bössor.

»Hvad sköt Ni på?» ropade Hanna efter dem.

»Vi sköto i luften», fick hon till svar.

Erik och August ville ej komma med till Lepola, men mamma godkände inga uppfunna ursäkter.

Tysta sutto gossarna bland de glada syskonen i höskrindan. Minnet af Mosses död var för friskt för att Lepola visiten skulle

kunnat intressera dem. Erik önskade nästan, att skottet skulle varit ogjordt.

Då Lepolas röda väggar lyste emot barnen, och Nalle skällde gladt vid grinden, blef gossarnas sinnesstämning allt tyngre. Där kom ju tant Anna redan emot dem.

»Hvar är Mosse, som ännu ej hälsat?» frågade Hanna, då skrindan stannat på gården.

Erik kunde knappt andas. Händerna voro kalla och svettiga. August sysslade med tömmarna, som han slagit i knut.

»Mosse dricker sin eftermiddagsgrädda i köket», svarade tant Anna.

Blodet rusade upp i gossarnas kinder. Hade de hört rätt? Huh! så det kändes obehagligt!

Där kom Mosse ner för trappan och sträckte på sig i solskenet, och alla dess rörelser uttryckte den bästa välmåga och förnöjelse.

Erik och August stirrade som på ett spöke.

»Är det — — — är det tants riktiga Mosse?» kunde Erik ändtligen fråga.

Tant Anna såg undrande på Erik.

»Hvad menar Erik?» frågade hon.

»Jag — — jag tyckte bara att — — — att Mosse magrat litet.»

»Stackars Mosse! Har du magrat, lilla vän?» jämrade sig tant Anna och gick emot sin skatt.

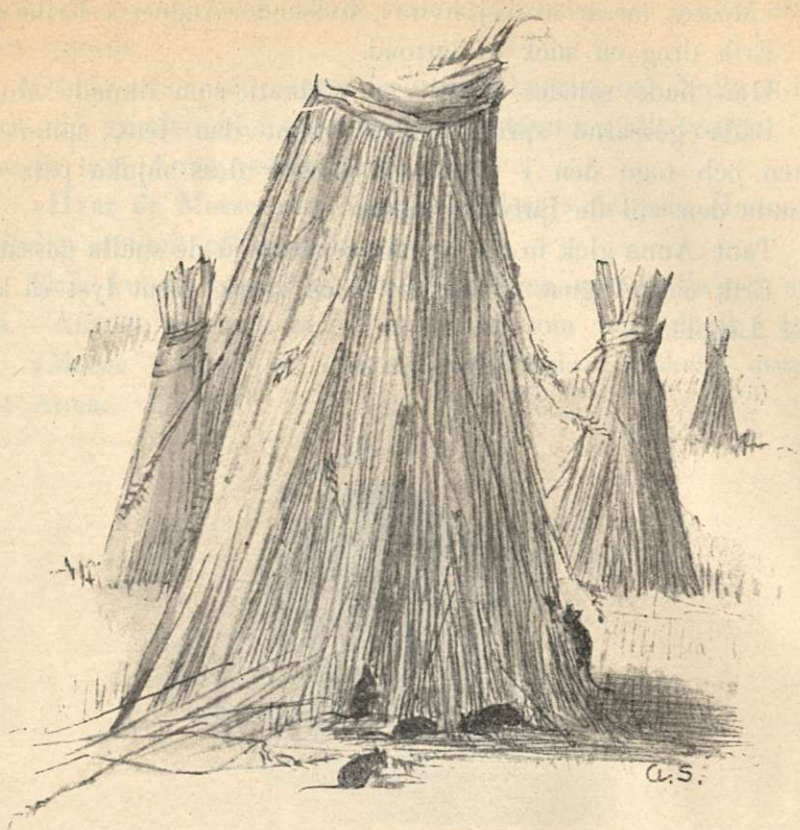
»Mosses tassar äro ej hvita», hviskade August i Eriks öra.
Erik drog en suck af lättnad.

Han hade således skjutit en vildkatt, som liknade Mosse.

Båda gossarna sprungo gladt emot den feta, spinnande katten och togo den i famn och ströko dess mjuka päls och nämnde den vid de ljufvaste namn.

Tant Anna gick in för att hämta tårtor åt de snälla gossarna.

Erik och August tyckte, att solen aldrig förut lyst så klar öfver Lepola.

SMÅ MÖSS.

Det myllrar af lif inne i rågåkern. Mellan de höga stråna bygga små möss sina bon.

De äro tumslånga varelser med tindrande ögon och smidiga rörelser. De må godt i den blommande, mognande åkern, men med ängslan höra de skärans bitande tag i halmen, ty de förstå, att man beröfvar dem deras hem och födan för deras familj.

Men landtmannen fröjdar sig, då han ser fälten gulna och befaller slätterfolket slipa sina skäror.

Barnen på Tjäderby ville gärna fånga små möss, men trots många försök lyckades dem aldrig det.

Då skördedagen inföll, hittade slätterkarlarna många mössfamiljer, och Erik och August fingo sex små möss att tämja.

De inredde en packlåda i flere afdelningar. Mössen fingo matsal och sängrum och leksal. I detta rum uppsattes en liten rågs skyl och pinnar och stenar och i sängrummet breddes halm öfver golfvet. Friskt gräs plockade gossarna alla dagar åt mössen.

Medan sofrummet på morgonen iordningställdes, och halmen förnyades, jagades mössen in i matsalen, och där serverades ofta nog det bästa huset kunde bjuda på åt små läckergommar.

Men gossarna glömde vattnet, och en morgon hade ett litet möss dött af törst.

Vid en storstädning af buren kilade ett annat möss in i Augusts rockärm och hann kväfvas, innan gossarna fingo ut det.

Nu återstodo blott fyra skyddslingar, och med ängsligaste omsorg bevakade gossarna dem, tills familjen flyttade in till staden.

Gossarnas plan var att roa kamraterna med de små landtliga djuren.

Emellertid frestade det dem starkt att låta också läraren få nöje af mössen, och Erik och August rådslogo med sina kamrater.

Man beslöt att under ritlektionen föranstalta ett cirkusupptåg med tama möss.

Förrän lektionen började, sattes därför tre af mössen på den stora, tallriksformade lampkupan.

Det fjärde ville Erik behålla hemma af fruktan att möjligen mista alla sina små vänner.

Ett af mössen föll ner och försvann under pulpeterna just då läraren kom in, och han såg förvånad upp, då han hörde ett fnittrande i klassen.

Gossarna lugnade sig, men deras blickar stulo sig ofta till lampkupan, där mössen som viga cirkusklowner klättrade af och an, upp och ned på det varma underlaget och kettingarna.

Läraren granskade Eriks teckning och böjde sig öfver pulpeten, som stod under lampan.

Då hördes en lätt duns i pulpetlocket, och ett möss föll ner igen.

»Hvad var det?» frågade läraren och såg upp.

»Det var bara mitt gummi», sade Erik och stoppade hastigt mösset i sin ficka.

Han kände, att det brände, som om det haft feber, af den stora lampans hetta.

Men hela klassen skrattade, och läraren anade oråd och såg sträng ut.

Då föll det sista mösset ner, föll på lärarens nacke och kilade in mellan kragen och huden. Han blef skrämnd och skrapade sig i nacken, men mösset kröp allt djupare ned längs ryggen, så att han, under gossarnas jubeltjut, måste gå bort för att befria sig från obehaget.

I Eriks ficka låg ett af mössen som lik. Under en pulpet hittade August det andra också lifflöst, och det tredje sågo de aldrig mera.

Gossarna straffades. Men hemma satt ett ensamt litet möss och grät.

INDIANER.

Skolorna hade lof, och Hanna hade fått tillåtelse att stänga in sig i föräldrarnas sängkammare för att sy en julklapp åt mamma. Hon fick löfte om, att ingen skulle störa henne.

Erik hade dagen förut fått låna en indianbok af en kamrat, och han bad bevekande att få sitta med Hanna för att kunna läsa ostörd. Hanna tog honom gärna som sällskap, sedan han lofvat, att ej röja julklappshemligheten.

Dörren lämnades oreglad i förlitan på de afgifna löfterna. Hanna kröp upp i gungstolen med sitt bordduksbroderi, och Erik satte sig på en stol framför bordet och lutade sig med armbågarna mot skifvan, medan ögonen snabbt gledo från rad till rad i boken.

Hanna ville inleda ett samtal, men Erik gaf ej något svar. Han hade redan glömt julklappshemligheten, glömt att han var en finsk skolpojke, som firade lofdag.

Han var djupt inne i Amerikas urskogar, såg buffeloxar och stora ormar och såg hvita män timra nya stugor och bryta mark i bördiga bygder och slåss med indianerna.

Han hörde, huru tomahawkerna hveno i luften, och han darrade af ängslan för de hvita människors lif.

Hanna och Erik hade redan varit instängda två timmar. Det var ljudlöst tyst i rummet. Då läste Erik om, huru indianen »Skindstrumpa», den tappreste af alla, slutligen kunde öfverrumpla de hvita männen, och huru han drog sin knif och utan

förbarmande skalperade sitt offer. Eriks ögon brände, då han »slukade» den utförliga skildringen. Hjärtat klappade, och hvarje nerv var spänd.

Mamma hade också glömt Hannas hemligheter och gick mot sängkammardörren för att taga något ur sin byrålåda. Då Hanna hörde någon taga i dörrvredet och såg mamma träda in, skrek hon högt och ville hastigt hoppa ur gungstolen, men den stjalpte, och Hanna föll under den och skrek än värre.

Erik åsåg just skalperingen och upptäckte en hel skara indianer, som från skogsbrynet rusade öfver de hvita männen.

Då skar Hannas skrik genom tystnaden i rummet. Erik hoppade upp och skrek också han, så mycket han förmådde. Han trodde, att indianerna voro öfver honom, och han slog med händerna i luften och sparkade med benen under ursinnigaste tjut.

Mamma blef förfärad och jämrade sig högt.

Skriket hördes till pappas kammare, och med långa steg sprang han öfver salen och ropade:

»Har Ni råttor där, eller hvad har händt?»

Kajsa i köket hörde också oväsendet och sprang, med sot på näsan, till sängkammardörren.

August kom in med snöiga stöflar, men hann ej torka af dem för att ej komma för sent till det, som hördes försiggå.

När Hanna såg största delen af familjen samlad i rummet, kröp hon fram ur sin fälla. Erik lugnade sig.

Mamma hade i villervallan ej sett sin julklapp, och det tröstade Hanna.

Pappa upptäckte sotet på Kajsas näsa, och en ny, hjärtlig skrattsalfva bröt lös.

LILLA KARL JOHAN.

Lilla Karl Johan var en kvick och fiffig pojke, men ofta nog olydig och road af att spela skälm.

En gång, då han ej hade annat att fördrifva tiden med, slank han in i en bagarbutik, ehuru han ej hade en enda slant i fickan.

Där stod bagarmästaren i sitt hvita förkläde och sin mössa, rödbrusig och fet bakom disken.

Karl Johan stannade innanför dörren och frågade käckt:

»Finns det örfilar?»

»Ja, färska för i dag», svarade bagarmästaren och pekade på hyllan.

»Tacka Gud för det!» ropade Karl Johan till honom och försvann i samma ögonblick ut genom dörren.

Bagarmästaren hade ingen degbit till hands att kasta efter den näsvisa pojkbysingen, men till dörren sprang han för att möjligen få tag i linluggen, men Karl Johan var försvunnen. Bagarmästaren fann ingen hvitluggig pojke att ruska om.

Karl Johan var 9 år gammal och gick i förberedande skolans högsta klass. Både hemma och i skolan utmärkte han sig för sina vilda, ehuru sällan elaka upptåg.

En dag hörde han sin mor tala om, att surbrödsbakningen för hela vinterns behof skulle försiggå följande dag.

Han smög sig först till köksskåpet och sedan lika tyst till bagarstugan, där degen ställts att jäsa. I degbyttan tömde han

sina fickors förråd af bakelse- och pepparkaksformar, som han snattat i köket. Med kräcklan rörde han sedan om i degen, tills alla de blanka föremålen sjunkit.

Då Karl Johan på aftonen satt inne i mammas kammare, förvånade sig mamma öfver, att han på knäet och ärmarna hade fläckar, som efter deg, men hon fick ingen tillfredsställande förklaring.

Köksan gick sent på kvällen för att knåda mera mjöl i degen och rörde om med kräcklan af alla krafter. Hon hörde underliga, skrapande ljud och kände stötar inne i den mjuka massan.

»Hvad tosingen, kunde det sitta i mjölet?» sade Gustava undrande för sig själf och tog lampan närmare för att kunna se.

När hon lyftade upp kräcklan, hängde där en pepparkaksform, ett hjärta af bleckplåt, och småningom fiskade hon upp, under omilda ord om näsvisa pojkbysningar, sex bakelse- och fyra pepparkaksformar och en tom kanelburk ur degbyttan.

Hon samlade alltsammans i sitt förkläde och förde det in till frun, men då sof redan Karl Johan som det oskyldigaste barn, och mamma fann ej heller någon anledning att straffa honom, då de rena formarna ingen skada gjort.

Men Gustava smågrälade, medan hon tvättade sina formar rena från surdegen.

Följande dag förföljde Karl Johan i vildaste fart en katt in i bagarstugan.

Där stod mamma och Gustava och bakade, och en öppen mjölsäck stod bredvid dem på golvet.

Katten sökte skydd bakom säcken, och Karl Johan störtade efter den, men snafvade mot ett brödspett, som stod lutadt mot väggen. Han föll hufvudstupa in i den öppna mjölsäcken och begrafvades ända till axlarna. Händerna sjönko in i mjölet, som ej gaf något stöd, och Karl Johan skulle ej sluppit upp, utan mammas och Gustavas hjälp.

Så han såg ut! Och så han nyste och fnyste och spottade och hostade!

»Det fick han för pepparkaksformarnas skull», sade Gustava med skadeglädje, men pojken kippade efter luft, och mamma var rädd, att han skulle kvävas.

Karl Johan måste dyka ner med hufvudet i ett vattenämbar, medan Gustava gned om honom, tills mjölet var bortblött.

Snopen tittade Karl Johan, medan han torkade sig i ansiktet, upp till ugnen, där kissan satt förnöjd och spann.

Hela dagen kom det mjöl ur näsan, då han snöt sig.

I skolan vållade lilla Karl Johan mycket hufvudbry åt lärarinnorna. De sade, att han hade för mycket kvicksilfver inom sig, och kamraterna kallade honom »termometern». Pojkarna tittade honom närgånget in i ansiktet för att få veta, huru varmt det var.

Vanligen var det då så varmt, att »termometern» ej kunde uthärda det, utan rusade mot de näsvisa kamraterna för att tukta dem.

Lärarynnorna väntade på ett lämpligt tillfälle att få straffa Karl Johan så, att han ej hastigt skulle kunna glömma det.

En dag kom föreståndarinnan mellan timmarna tyst in i klassen och såg Karl Johan stå vid lärarbordet och gnida stol-sitsen med en kritbit.

Kamraterna hade slutit en ring omkring sin anförare i alla odygder och åsågo förtjusta, huru han af alla krafter målade hvitt till lärarinnans försåt.

»Tänk, huru Lisu skall blifva hvit bakom», sade Karl Johan, och alla barnen skrattade gladt åt lärarinnans förestående missöde.

Ingen såg föreståndarinnan, och lustiga anmärkningar och glada utrop ljödo högt i klassen.

Karl Johan hade redan hunnit betäcka stolen med ett tjockt lager krita, då föreståndarinnan trädde inom ringen. Det blef tyst omkring Karl Johan, men han märkte det ej.

»Lisu får en hvit sol på sin svarta klädning», sade han och strök ännu ett hvarf öfver stolen med kritbiten.

Då kände han, att någon grep om hans arm, och han såg upp.

Där stod föreståndarinnan — allas öfverman — framför Karl Johan, och han tappade kritbiten i golfvet.

Mållösa sågo eleverna ömsom på lärarinnan, ömsom på Karl Johan.

»Sitt ner, var så god», sade föreståndarinnan lugnt åt Karl Johan och pekade på den kritade stolen.

Kamraterna brusto ut i ett hjärtligt skratt, men målaren själf såg trumpen ut.

Hon fick upprepa sin inbjudan och hjälpa honom litet, innan Karl Johan satte sig.

Så vred lärarinnan honom två hvarf af och an längs stol-sitsen under ackompanjemang af de andras skratt.

Då Karl Johan tilläts stiga upp, var en hvit sol verkligen ritad bakom på hans nya sammetsbyxor, och tårarna runno utför hans kinder, men fröken såg sträng ut.

Hon tvang honom att väta en handduk och tvätta stolen ren, och hvarje gång Karl Johan böjde sig, lyste det hvitt. Lärarinnan befallde honom vara »kritbyxa», tills eleverna fingo gå hem till middag.

Ryktet om denna händelse spriddes snabbt inom skolan, och vid middagsbönen riktades allas blickar mot högsta klassen, då den marscherade in. Alla ville se en skymt af »kritbyxan».

Där kom han i sista ledet med nedböjdt hufvud och spår af tårar på hans blossande kinder.

Alla eleverna fnittrade. Det gick som ett sakta sus genom salen, och föreståndarinnan själf, som stod i katedern och läste bönen, hade svårt att hålla sig allvarsam.

Sången gick skralt, och en snyftning hördes då och då från Karl Johan.

Då klasserna tågade ut ur bönsalen, gömde sig »kritbyxan» så godt han kunde mellan de andra, och storgråtande sprang han hem.

Mamma hade mycken möda att få kritfläcken utplånad från de nya sammetsbyxorna. Hon ansåg nog, att det straff, som hennes gosse fått utstå, varit mycket strängt, men hon hoppades, att Karl Johan aldrig härefter skulle glömma, att man själf ofta faller i det försåt man lägger ut för andra.

EN AFBRUTEN LEKTION.

Flickorna på högsta klassen voro trotsiga och djärfva. Vid minsta anmärkning af läraren skälfde det i mungiporna — de tälte ej något betsel — och blicken hotade med hämnd.

Isynnerhet en lärare trotsade flickorna gärna, emedan han från goss-skolan var känd för sin lust att gifva handplagg.

Flickorna hade i sin tur företagit olika skälmstycken, dels för att reta, dels för att »kväsa» honom. Men segern blef alltid lärarens.

Nu måste flickorna uppfinna något nytt, trefligt upptåg för att reta magistern. De måste få hjälp utifrån.

Man beslöt att ställa sig in hos Mina, städerskan, som alla dagar kom in med en stor stege för att stänga den öfversta fönsterrutan. Efter första ringningen gick hon från rum till rum, och hann högsta klassen, när lektionen redan var börjad.

I många dagar mutades Mina med snask i olika former, och slutligen var hon flickorna så bevågen, att de vågade anförtro henne sina planer.

Mina skulle följande dag under historietimmen komma in med sin stege, medan magistern skulle föredraga om Roms historia och då skulle hon, då hon ännu stod på stegens öfversta trappsteg, långsamt och högtidligt säga:

»En gång kommer den dag, då det heliga Ilion faller.»

Länge måste flickorna bråka, innan Mina lärde sig den läxan utantill, och många invändningar gjorde hon, men flickorna

lofvade en hvar gifva henne 10 kopek, och Mina åtog sig uppdraget.

Tänk, huru roligt det skulle blifva!

Läxorna lästes oordentligt den eftermiddagen.

Flickorna gjorde långa promenader tillsammans och besökte alla stadens bagarbutiker, men tiden gick dock långsamt.

Magistern fann, vid lektionens början, att någonting annat än Roms historia sysselsatte elevernas tankar. De gånge orätta svar och sågo mera på dörren och upp till fönstret, än de sågo på läraren. Han frågade, om någonting ovanligt händt och bad om ett uppriktigt svar, men fick det icke.

Snart skulle han minsann få det!

Där kom ju Mina redan med sin stege.

Hon hade kammat sig omsorgsfullt och klädt sig i svart.

Flickorna kunde ej sitta stilla. De åhörde ej alls lärarens föredrag. Han knackade upprepade gånger i bordet, men flickorna tyktes vara döfva.

De sågo blott Mina och lyssnade blott, för att få höra henne spå Roms förfall.

Mina skulle deltaga i historielectionen!

Hon skulle göra det, som ej lyckats flickorna — att bringa läraren ur fattningen!

Nu klef Mina upp för stegen, långsamt och stadigt. Nu stod hon där uppe och stack sin långa järnkrok ut genom fönstret och drog rutan igen med en smäll.

Flickorna hoppade upp. De voro så nervösa. Så blef det tyst i klassen — en graflik tystnad. Också magistern förstummades af detta ovanliga tillstånd.

Mina stod orörlig uppe på stegens trappsteg; hon stod där stolt och rak i sin svarta söndagsklädning. Nu skulle hon för klassen förkunna det heliga Ilions fall! —

Mina hostade lätt. Flickorna höllo andan, — — — men, då grep Mina stöd af fönsterposten — — — och steg lika lugnt ned från stegen, som hon klifvit upp. Hon såg hvarken på flickorna eller läraren, utan försvann genom dörren ljudlöst, som en katt.

»Mina, Mina», hviskade flickorna halfhögt, »den förrädaren, den stygga människan!»

Blossande rosor brunno på några kinder, och bleka lyste de andra.

Magistern afbröt lektionen. Han kunde ej fångsla uppmärksamheten, men han gick rakt till Mina, som satt i tamburen och grät och fick af henne fullständig bekännelse.

Samma dag kom en snickare till skolan och arbetade med fönsterrutan, tills den med snören och block kunde öppnas och stängas utan tillhjälp af stegen. Mina fick ej mer komma in i klassrummet under lektionerna och flickorna fingo kvarsittning.

Men nästa gång, då magistern kom till historiektionen och satte sig på sin stol för att göra anteckningen i klassboken, veko sig stolbenen under honom, och han föll baklänges, med fotsulorna vända mot taket, medan flickornas skadeglada skratt ljud genom klassen.

Man kunde ej bevisa, att flickorna hade anlagt försåtet för sin lärare, men han öfvergaf undervisningen på högsta klassen och ersattes redan nästa lektion af en annan lärare.

Flickorna hade segrat.

NÄR MAMMA BERÄTTADE OM WILHELM TELL.

En regnig sommardag samlade mamma barnen omkring sig för att berätta sagor för dem. Hon förtäljde först om äfventyr med röfvare, tomtar och älfvor, men de större barnen ville höra henne berätta om någonting, som verkligen händt.

Då förde mamma dem genom sin berättelse långt bort från Finland, öfver Finska viken och Östersjön med en stor, bekväm ångbåt till Tyskland, till staden Stettin och därifrån med tåg till Tysklands hufvudstad Berlin. Sedan reste de genom Dresden och besågo dess storartade tafvelsamlingar. Mamma beskref för barnen den tafla, som ensam upptager ett rum och som föreställer jungfru Maria med Jesusbarnet i sin famn. I det rummet sitta alla tysta, ty man blir stum inför det vackra. Mamma fortsatte färden genom det Sachsiska Schweiz och genom Türingen, i hvars skogar de tyska sagornas tomtar bodde, ner till det riktiga Schweiz. Om detta land hade gossarna läst i skolan, och de afbröto modern med frågor om alperna, de höga isbetäckta bergen och om de små hyddorna med stenar på taken och om de vackra sjöarna nere i dalen. Otto frågade också om alpjägarena, och det var just om en sådan, som mamma ville berätta.

Hon förde barnen genom den låga dörren i en schweizerhydda och bad dem föreställa sig, att hon var stugans »gamla farmor», som berättade för dem en sägen, som fortlevat genom många släktled och som handlade om alpjägaren Wilhelm Tell.

»Han var född i den delen af Schweiz, som kallas Uri, och där bodde han ännu med sina två gossar och sin hustru. Han var den djärfvaste jägaren, och alla beundrade hans skicklighet som bågskytt.»

»En gång rodde han en flykting öfver sjön under en så svår storm, att undergången tycktes gifven, och han gick under sina ströftåg öfver sådana bergspass, som syntes ägnade endast för stengetternas viga språng.»

»Sin frihet skattade han högt, och han svor död åt den, som ville frångå hans rättigheter. Men en tid kom, då en främmande fogde ville införa främmande seder i Wilhelm Tells hemland. Han ville tvinga Tell och dennes landsmän att lyda främmande befallningar och till och med att betyga sin vördnad för kejsarens hatt, som hängde på en stör vid landsvägen.»

Nu sågo gossarna mycket intresserade ut och skrattade och bligade på hvarandra.

Mamma fortsatte sin berättelse:

»Tell vägrade att göra detta och straffades därför af fogden, som hört hans träffsäkerhet prisas, med att han måste skjuta ett äpple från sin lilla gosses hufvud.»

Otto steg upp och ställde sig tätt invid modern för att ej förlora ett ord af det hon sade. Jägarlusten vaknade åter hos honom. Detta var den mest spännande saga han hört.

Så gaf modern med sina ord luft åt kamraternas vrede, åt kvinnornas tårar och förböner och åt Tells egen förtviflan. Gossen ensam var lugn. Han litade på faderns pröfvade, säkra hand.

Alla gossarnas ögon glimmade af undran och sinnesrörelse. Sådant hjältemod hade de aldrig drömt om.

»Är det riktigt sant?» frågade Otto.

»Ja, så berättar man i Schweiz.»

»Mera, mera», bådo barnen.

»Tell tog ur sitt koger två pilar och lade den ena på bågen, medan gossen ställdes mot ett träd med äpplet på hufvudet. Den andra pilen var ämnad för fogden, om den första skulle hafva förfelat sitt mål.»

I gripande ord gaf mamma en bild af faderns svåra kamp med sig själf, innan han lät pilen flyga och af allas fröjd, då skottet lyckades, och äppet föll.

En lättnadens suck banade sig väg öfver Ottos läppar, och alla barnen sågo glada ut.

Slutet af historien berättade om, huru Tell rufvade på hämnd, och huru han ännu en gång sköt ett mästerskott, då han sköt genom fogdens hjärta för att befria alla schweizare från förtryckaren.

Men det intresserade barnen mindre. De förstodo ej frihets-hjälten så, som de förstodo den oförvägna skytten, alpjägaren, den tappreste bland alla.

Knappt var sagan slut, innan Otto sprang upp på sitt rum med kusin Hans och sin åttaåriga broder. Salongsgeväret afsynades, och gossarna beslöto att utföra äppelskottet mot något dödt föremål.

Men hvar finna ett lämpligt sådant?

»Tag Annis stora docka», sade lilla bror.

»Bra taladt, rödskinn», ropade Otto. »I morgon, då flickorna plocka bär i skogen, leka vi Wilhelm Tell i strandparken.»

Lilla bror, som ej fick röra bössan, blef fogde, och Otto och Hans skulle i tur utföra Wilhelm Tells bragd.

Följande morgon försökte gossarna på allt sätt påskynda flickornas bärplockningsfärd.

»Solen skiner så varmt», sade Otto. »Man vet ej, om det blir regn senare på dagen.»

»Jag såg Hoijola-Anni redan gå till bärskogen med många korgar», sade Hans med oskyldig min.

Ändtligen gingo flickorna, och några ögonblick därpå vandrade gossarna till strandparken, med Annis docka, ett äpple och salongsgeväret.

En meterlång stör stacks under dockans klädning, så att den kunde stå rak, och äppet lades på dess hufvud. Fogden gaf sin befallning — och Tell sköt — men icke i äppet, utan genom dockans öga.

»Aj, aj, aj», ropade fogden, då han såg, att skottet tagit orätt riktning; hvarpå han sprang hemåt fortast möjligt. Af mammas

berättelse kom han ihåg, att fogden skulle blifvit skjuten, om Wilhelm Tell råkat sin son, och han ville nu rädda sig undan. Bröderna förstodo dock att lugna honom, innan han nådde gården, och leken fortsattes.

»Du är dålig», sade Hans. »Låt mig försöka.»

Men hans skott gick genom det andra ögat och tog med sig en bit af dockans pannben.

Fogden vågade invända:

»Hvad skall Anni säga?»

De båda större gossarna tänkte, att mamma också skulle komma att yttra sig i saken, och Otto slängde bort dockan och lade äppet på en afbruten trädstam.

Mot den försökte de unga jägarna sin skicklighet, och ett par kulor hade redan gått igenom äppet och framkallat ljudliga hurrarop, då fogden ropade:

»Mamma och flickorna komma!»

Då darrade skyttarnas händer, så att de ej kunde sikta rätt, och fogden satte sig i ljungen och tog medlidsamt dockan i sin famn.

Otto och Hans kommo hviskande öfverens om att offra sina sparpennningar till ett nytt hufvud åt dockan.

Anni blef först gladt förvånad öfver att finna dockan sig till möte i parken, men då hon upptäckte de tomma, gapande ögonhålorna, brast hon i gråt och ropade ve öfver de hjärtlösa gossarna.

Mamma blidkades af Ottos ersättningsförslag, och hemma bemödade hon sig att trösta Anni och bäddade dockan, som ett sjukt barn i sin säng.

Egentligen var hon glad öfver att hennes berättelse gjort intryck på gossarna.

Wilhelm Tell som frihetshjälte skulle nog framtiden lära dem förstå.

HOS STJÄRNORNA.

Det var en gång en liten gosse, som älskade himlens tindrande stjärnor. Isynnerhet njöt han af att lugna, klara vinteraftnar blicka upp mot det vackra, djupblå hvalfvet.

Tusental stjärnor sågo ner på honom, och han tyckte alltid, att de blinkade endast åt honom, och att han var deras vän.

Många stjärnors namn kände han, och *Karlavagnen* kunde han finna bland de andra.

Den lilla gossen hette Werner, och hans far visade honom en kväll, att högst uppe på himlen bildade stjärnor begynnelsebokstafven i hans namn.

Werner blef underlig till mods, och hans blickar riktades ofta mot det stora, glänsande *W*, åt hvilken stjärngrupp lärda män gifvit ett så underligt namn, som Werner ej ens kunde uttala.

Längs *Vintergatan*, som likt en ljus slöja var dragen öfver himlen, åkte Werner i sina fantasier med klingande bjällror och stora stjärnor som vagnslyktor.

Ibland hände det, att någon stjärna lossnade från sitt fäste i det höga hvalfvet och föll ner mot jorden. Werner beundrade den lysande strimman, som en fallande stjärna alltid ristar i det blå, och önskade, att stjärnan skulle falla ner till honom, som gick och längtade efter sina lysande vänner.

Hans pappa måste köpa stora böcker med stjärnbilder och beskrifningar öfver deras storlek och namn för att kunna svara på de många frågor, som Werner gjorde.

En afton fick Werner följa med sin far på en promenad till utsiktsberget, då vädret var kallt och klart. Där stodo de och beundrade den höga blå kupan, som hvälfde sig öfver dem liksom fullsällad med diamanter.

»Jag tycker ibland», sade gossen, »att stjärnorna blott äro små hål, som änglarna stuckit genom himlahvalfvet för att kunna se ner till jorden, och att stjärnornas sken är ljuset från himlen, som tindrar genom de små gluggarna.»

Pappa berättade då för Werner, att hvarje stjärna var en lysande boll, som rörde sig i rymden, och att lärda män redan i folkens forntid forskat i stjärnorna och räknat ut de banor de gå.

Rundt omkring himlahvalfvet hade de sett liksom ett bälte af olika stjärngrupper draget. Genom detta, i tolf delar delade bälte går solen och dröjer en månad hos hvarje grupp af stjärnor och har slutfört ett hvarf på ett år.

Detta bälte hafva stjärnforskarna i forntiden kallat *Djurkretsen*, emedan de flesta gruppernas namn äro lånade ur djurriket på jorden.

Förvånad hörde Werner allt detta. Han skulle så gärna velat fara med solen från den ena stjärnan till den andra på besök, och han ville veta djurens namn.

»Den första gruppen heter *Fiskarna*», sade fadern, »den andra *Väduren*. Så följa: *Oxen*, *Tvillingarna*, *Kräftan*, *Lejonet*, *Jungfrun*, *Vågen*, *Skorpionen*, *Skytten*, *Stenbocken* och *Vattumannen*».

Werner tyckte sig se alla dessa djur och människor vandra omkring bland stjärnorna och vänta på solens besök. Han kunde ej mera föreställa sig, att de blott voro namn på olika stjärngrupper.

Pappa fortsatte sin berättelse, om att djuren lånat namn också åt otaliga andra stjärnor. På himlahvalfvet fanns både *Stora- och Lilla Björnen*, *Giraffen*, *Ormen* och *Räfven*, med en gås i munnen, *Vargen*, *Hästen* och *Korpen*, *Svanen* och *Örnen*.

Det blef kallt uppe på utsiktsberget, och pappa ville återvända hem, men Werner var nyfiken att få höra mer, och fadern måste söka upp de stjärngrupper han kände och peka emot dem med sin käpp.

Werner såg ett lysande kors bildadt af större och mindre stjärnor och hörde, att det var *Svanen*, och *Karlavagnen* var just *Stora Björnen*, och tre stora stjärnor i rad hette *Orions bälte*.

Det skimrade för ögonen och gjorde ondt, innan Werner ville gå bort.

På natten drömde han, att solen vinkade honom till sig, och att en stråle bar honom dit upp, för att han skulle kunna följa med solen på dess färd.

Åh, hvad han var lycklig! Ändtligen var han på väg till stjärnorna!

Solen brände honom ej, men lyste bländande in i ögonen. Den hade just lämnat *Vattumannen*, som sköter om att dag och natt på våren blifva lika långa, och kom nu till *Fiskarna*. Werner tyckte, att de alla lyste af solens guld.

Så mötte dem *Väduren*, stor och hemsk, som Werner sett den afbildad i sin bibliska historia, och *Oxen* liknade Tartila stora tjuren där nere på jorden. Hos *Tvillingarna* stod solen högst på himlahvalfvet, och där kröp ju *Kräftan* baklänges som på jorden, och *Lejonet* ruskade sin ståtliga man, då solen och Werner rullade förbi.

Så mötte de *Jungfrun* i lång hvit slöja, och där stod en gammal man och vägde ljus och mörker på *Vågen*.

Skorpionen, *Skytten* och *Stenbocken* såg ej Werner mer, ty solens strålar lyste upp rymden vida omkring, och Werner vände på hufvudet och såg *Ormen*, *Korpen* och *Svanen*, *Hästen*, *Giraffen* och *Haren*. Alla djur voro sådana, som Werner varit van att se dem på jorden, men lysande som månljus och prydda med tindrande stjärnor.

Det var underbart vackert, och Werner kände sig lycklig, där han red öfver himlahvalfvet och vinkade med händerna åt alla djuren.

På afstånd såg Werner ännu *Hunden*, som jagade *Björnen*, och *Räfven*, som sprang undan med *Gåsen* i munnen.

Då han upptäckte *Stora Björnen*, som bekvämt åkte omkring i *Karlavagnen*, kunde han ej låta bli att skratta. Men det skallade så hemskt där ute i den toma, tysta rymden, och

skrattet rullade från den ena stjärngruppen till den andra, och alla de många djuren vände sina tindrande stjärnögon mot fridstöraren.

Solen brände honom, och af förskräckelsen föll Werner ner till jorden igen och — vaknade.

Mamma hade dragit upp gardinen, och solen lyste genom rutan in i kammaren och in i Werners kisande ögon.

Länge låg han och funderade öfver sitt besök hos stjärnorna. Dröm och verklighet voro så svåra att åtskilja.

Werner växte upp, men kärleken till stjärnorna glödde fortfarande inom honom, och han beslöt att egna hela sin arbetskraft till deras tjänst.

Han arbetade träget och var ofta mera intresserad af det, som försiggick bland stjärnorna, än af det, som dagligen hände omkring honom på jorden. Från land till land reste han för att få se himlahvalfvet genom de största och bästa kikare och för att lära mer af äldre forskare.

Nu har han i en stor stad låtit bygga ett högt torn, med många fönster och stora, tunga kikare och instrument för fotografering af stjärnbilder, och där sitter han i långa, tysta nätter och ser på sina barndomsvänner, som ännu äro honom lika kära och sänder ut viktiga budskap om dem, som spridas kring hela världen.

Ofta ser han sig ännu, som en liten pys, ridande på solklotet genom rymden, från den ena stjärnbilden till den andra, och för små, undrande barn, som bedja honom berätta en saga, täljer han om *Stora Björnen*, som bekvämt åker omkring i *Karlavagnen* och om alla de andra djuren han i drömmen tyckte sig se.

Han lockar dem att se upp mot det silfverströdda hvalfvet och lär dem att älska dess stjärnor.

FARFARS GULDMEDALJ.

Mamma läste ur Fänrik Ståls sägner och sjöng »Soldatgossen» för barnen, hvilka med spändaste uppmärksamhet följde den finska härens tåg mot norden och dess hjältemodiga strider. När hon läste om Stål och Lod och deras penning, kom hon ihåg, att gossarna ännu ej fått se farfars guldmedalj, som han vunnit för tapperhet i fält. Nu förstodo gossarna, hvad en sådan penning betydde, och de skulle få se den.

Mamma gick till pappas rum och återkom om en stund med en liten röd ask i handen. Barnen slöto en ring kring modern, som sakta och varsamt öppnade locket. En stor guldslant lyste emot askens röda sammet.

»Vörtnadsfullt skolen I se på den, barn! Det kräfvdes stort hjältemod och själfuppoffring för att vinna en sådan penning.»

På ena sidan af medaljen stod »För tapperhet i fält». På den andra sidan var åratalet inristadt. Gossarna visste redan, hvilket åratal den bar.

»Huru fick farfar den?» frågade en af gossarna.

Slanten fick gå från den ena lilla handen till den andra, och undrande små barn kände på den kalla, gula metallbiten, för hvilken farfars finska krigarhjärta en gång klappat så varmt.

Mamma berättade:

»Farfar var ung fänrik den tiden, och, då fosterlandet behöfde honom, gick han giadt ut i striden för att gifva sitt lif för det han älskade högst.

Han gick in vid en frikår, som skulle understödja bondehären, och han blef dess anförare.

En morgon fick han bud om, att öfverlägsna fientliga styrkor inneslutit en del af bondehären vid en bro, och att denna här, om hjälp ej anlände, säkert skulle gå under. Farfar ville

ila till undsättning, men hade blott ett fåtal beväpnade män i sin kår, och de kunde nu ingenting förmå. Han utrustade då en massa ööfvade bönder med hvita björkstammar öfver axlarna och tågade oförfärad mot fienden. Stammarna lyste i solen med vapenglans, och då fienden blef varse bönderna, trodde de sig se en fientlig bataljon och drogo sig tillbaka.

Bondehären vid bron var räddad.

Kort därpå måste ett viktigt budskap bringas från den ena bataljonen till den andra, och ingen annan väg stod till buds än den, som gick mellan två rågåkrar, där man antog, att fiender lurade.

Farfar erbjöd sig att utföra vågstycket.

Öfversten frågade, om han noga öfvervägt farorna.

Den unga fänriken tvekade icke.

Han fick välja åt sig den snabbaste hästen, och, innan han red bort, välsignade pastorn honom. Man fruktade, att döden skulle nå honom på hans färd.

Från höger och vänster flögo snart kulor omkring häst och ryttare, men farfar var glad, att han nu med säkerhet visste, hvar fienden låg gömd.

Hästen galopperade fram, som en vansinnig, och kulorna hveno öfver dem och under dem, framför och bakom, men de sletto blott mössan från farfars hufvud.

Snart hoppades han hinna sitt mål, ty hästen flög som en blix, men med hvarje ögonblick ökades också fiendens eld.

Endast någon minut, och han skulle vara i säkerhet i skogsdungen.

Men — då kände han, huru hästen stegrade sig, skrek af smärta och sjönk ner under honom. I samma ögonblick fortsatte farfar springande sin färd. Han nådde skogsdungen, nådde den andra armén och öfverlämnade sitt budskap.

Han mottogs med hurrarop, och jublande ryckte denna bataljon till den andras hjälp, och segern blef deras.

I vår tid skulle ett dylikt vågstycke, som det farfar utförde, ej lyckas, men då var det annorlunda.

Efter slaget kallades den unga fänriken in till befälhafvaren och fick sin befordran och sin guldmedalj.»

Barnen hade glömt tid och rum. De sprungo med genom åkern och voro med, då medaljen gafs.

Pappa hade obemärkt i salsdörren lyssnat till berättelsen, och då den var slut, satte han sig vid flygeln i salen och spelade »Björneborgarens marsch» och sjöng den med sin djupa, vackra röst.

Gruppen i kammaren spratt upp af skrämsel.

Var det krigsmusik?

Men så återkommo barnen till medvetande om, hvar de voro, och käcka och glada tågade de in i salen och sjöngo:
»Söner af ett folk, som blödt — — —»

Rörd lade mamma guldslanten tillbaka på den blodröda sammeten i asken.

FÄRGERNA.

En lärd professor skulle en gång tala om färgerna för en stor massa människor i en stor sal. Dagen förut satt han vid sitt skrifbord för att skriva sitt föredrag. Han var trött och tankarna tyngde. Han var ej nöjd med det han skrivit och beslöt att sofva en stund för att kunna arbeta bättre.

Han kastade sig på soffan och somnade genast. Men icke ens i sömnen fick han vara i fred för sina tankar. De arbetade fortsättningsvis och förde honom öfver till drömmarnas land.

Han låg på en gräsmatta vid skogsbrynet och såg ut öfver en stor äng. Från skogen dansade fram en jungfru i fladdrande, röd klädning. Med armarna uppsträckta rörde hon behagligt sin röda slöja. Hennes rörelser voro lifliga och djärfva, och hon var som en flammande eldslåga, där hon gled fram.

Professorn såg undrande på henne, då en annan jungfru kom ur skogen i gulröd klädning och slöja. På hufvudet bar hon en hjälm i form af ett till blomkalk utskuret appelsinskal, och hon kastade upp appelsiner i luften och lekte med dem, som om de varit snöbollar. Det var jungfru Orange.

Henne följde en liten, men smidig tärna i gult och, då slöjan höjde sig, såg man på hufvudet en glödande sol i diadem. Jungfrurna dansade tillsammans, men den röda jungfrun stod alltid främst och professorn tyckte, att hennes färg fördunklade de andras.

Till dem sällade sig snart fyra andra flickor, längre, än de föregående, men alla med luftiga slöjor. De buro gröna, blå, indigo och violetta färger i sina dräkter och möttes med jubel af de tidigare anlända. Jungfrurna dansade långsamt i ring och

höjde sina slöjor och sänkte dem åter, och professorn förstod, att han var på färgernas bal och han njöt obeskrifligt af det vackra han såg.

Nu skilde sig de dansande från hvarandra och böjde mjukt sina smidiga kroppar och höjde sig upp från marken — höjde sig i luften som lätta dun, och professorn såg regnbågen framför sig, så klar och härlig, som aldrig förr.

Han gnuggade sig i ögonen, han visste ej, om han drömde eller om han var vaken.

Åter dansade jungfrurna omkring på ängen och jagade hvarandra, som glada barn och jungfru Orange tömde sin ficka och kastade appelsiner efter de andra.

Men så samlade de sig igen och togo hvarann i hand och dansade rundt i vildaste fart och deras slöjor tvinnade sig och trasslades inom hvarandra, och färgerna bleknade, och professorn såg blott en hvit sky, som sakta rörde sig af och an, likt dimman i dalen om våren.

»Alla färger tillsamman bilda hvitt», hade professorn skrivit. Nu såg han det lefvande framför sig. Aldrig hade han tänkt sig det så ljufligt.

Han fruktade, att tärnorna nu skulle försvinna och sprang upp för att fånga dem. Då stannade det hvita molnets rörelser, och det skingrade sig, och där sutto de sju sköna jungfrurna i gräset för att hvila, som vackra blommor på en äng.

Solen från den gula jungfruns krona lyste med bländande glans, och professorn tyckte sig se himlahalvvet i den blå jungfruns ögon.

Färgerna bjödo professorn i sin krets, ty de visste nog, att han var deras vän, och att han ville tala om dem för människorna.

Den röda jungfrun ledde ordet och sade:

»Ni människor se oss alla dagar, se flickor af våra slöjor öfverallt, men många äro blinda för vår skönhet och taga på oss som döda ting och förstå ej, att utan oss finnes ingen skönhet. Utan oss skulle ni ej hafva blå himmel och blåa sjöar och gröna skogar och röda frukter och bär och blommor, och Edra ansikten

skulle vara bleka och uttryckslösa, och allt i naturen skulle vara grått och dödt. Afton och morgon skulle himlen ej rodna. Då äro vi där alla i tur och leka tag fatt.»

Jungfru Röd bredde ut sin slöja så, att den bildade ett tak öfver dem alla, och professorn fann, att alla färgerna blefvo varmare under hennes slöja. Hon fortsatte:

»Ingen förstår oss så, som målaren — konstnären. Hans själ hafva vi tagit fången. Han älskar oss och förstår oss, och vi älska honom. Vi dansa i hans atelier, då han kallar oss och då han är trött, sjunga vi honom till ro. Vi äro hans sorg och hans glädje, hans framtidshopp och hans ungdomsminnen. Han är oss tacksam, och han ensam förstår att trolla fram vår värme och vårt lif till de andra människornas njutning.

Vi fingo stor makt af Skaparen, och Ni finner oss öfverallt, i de sköna konsterna och i naturen.»

Professorn fick tårar i ögonen. Det lyste så varmt från jungfru Röd, och den gula solen bländade, och han förstod, att han älskade de sköna färgerna — alla utan undantag. Jungfru Röd steg upp och kysste honom, då hon såg hans tårar. Hon visste, att han älskade dem alla. De andra följde henne och sväfvade ljudlöst bort, som aftonskyar på sommarhimlen. — —

Följande dag höll professorn sitt föredrag om färgerna för en stor människomassa i en stor sal. Hans tal var eldigt, som aldrig förr, och hans åhörare förvånade sig öfver, att deras hjärtan klappade, som om de hört en ljuf musik, och professorn själf kände, att de sköna jungfrurna från hans dröm i går osynliga sväfvade genom salen.

Det var höst där ute och mulet, då människorna gingo hem. Aldrig hade dock esplanadernas färger förefallit dem så vackra. Där lyste lönnarnas blodröda blad och lindarnas ännu gröna kronor, och mellan dem de andra trädens löfmassor i alla olika färgskiftningar.

Sakta föll den första snön, mjukt och lätt öfver träd och mark.

Alla färgerna försvunno småningom i det hvita — — —

INNEHÅLL:

	Sid.
Kalldans	1
Harjakt	6
Byxgardiner	9
Stöflarna	13
Mike	15
Skatungen	20
En sillhistoria	23
Straff och belöning	27
Mosse	29
Små möss	34
Indianer	37
Lilla Karl Johan	39
En afbruten lektion	44
När mamma berättade om Wilhelm Tell	47
Hos stjärnorna	52
Farfars guldmedalj	56
Färgerna	60

Pris 3 m. 75 p.

So. barnhitt. 3.

Hemricius

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 102 1542

X

